

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3424/2018
25.09.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, др Илије Зиндовића и Божидача Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., са боравиштем у ..., чији су пуномоћници Јована Андрић и Марија Дабић, адвокати из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Роман Уршић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.2455/17 од 05.10.2017. године, у седници одржаној 25.09.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.2455/17 од 05.10.2017. године у делу којом је одлучено о захтеву за утврђивање ништавости уговора о доживотном издржавању (став 1. изреке), и у делу којим је одлучено о евентуалном тужбеном захтеву за поништај уговора о доживотном издржавању (део става два изреке).

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2455/17 од 05.10.2017. године у преосталом делу става 2. изреке у односу на утврђивање права својине, и у том делу предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 18662/16 од 28.10.2016. године ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ВВ, као примаоца издржавања и туженог ББ, као даваоца издржавања, оверен пред Трећим општинским судом у Београду дана 18.12.2001. године под ЗР бр.981/01. Ставом другим и трећим изреке усвојен је евентуални тужбени захтев па је поништен уговор о доживотном издржавању ближе означен у ставу првом изреке и утврђено да тужилац има право својине на $\frac{1}{2}$ идеалног удела дела стана у ... број .. на ... спрату, зграде у улици ... број .., површине 47,19 м² и на основу наслеђа иза смрти своје мајке пок. ВВ, а тужени обавезан да му га преда у судржавину. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 268.400,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2453/14 од 05.10.2017. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П број 18662/16 од 28.10.2016. године у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П број 18662/16 од 28.10.2016. године у ставу другом и трећем изреке и одбијен евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се поништи уговор о доживотном издржавању

закључен између сада АА и туженог, оверен пред Трећим општинским судом у Београду дана 18.12.2001. године под бројем ЗР бр.981/01 као и да се утврди да тужилац АА има право својине на $\frac{1}{2}$ идеалног дела стана у ... број ..., на ... спрату зграде ..., површине 47,19 м², на основу наслеђа иза смрти своје мајке, пок. ВВ, та да му га тужени преда државину. Ставом 4. изреке, укинута је решење о трошковима садржано у ставу 4. изреке првостепене пресуде, а у ставу 5. изреке одлучено је да се враћају Првом основном суду у Београду списи П бр.18662/16 ради одлучивања о евентуалном тужбеном захтеву за раскид уговора о доживотном издржавању овереним пред Трећим општинским судом у Београду дана 18.01.2001. године под бројем ЗР бр.981/01.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужени је доставио одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...55/14), према којој одредби је ревизија увек дозвољена када другостепени суд преиначи пресуду и одлучи о захтевима странака, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужени су рођена браћа. Тужени у својству даваоца издржавања са мајком сада пок. ВВ, је у својству примаоца издржавања, дана 14.12.2001. године, закључио и пред Трећим општинским судом у Београду у предмету ЗР бр.981/01 дана 18.12.2001. године оверио уговор о доживотном издржавању. Пок. ВВ је боловала од *hotcking sarcoma* (психоорганског симптома) врсте малигног обољења које се првенствено лечи хемиотерапијом, деменција срца и желуца. Ове чињенице првостепени суд је утврдио из исказа сведока, а из медицинске документације утврдио је и да је пок. ВВ примљена на ВМА у ... на Клинику за психијатрију дана 07.10.1999. године када је имала 71 годину, да је отпуштена дана 22.11.1999. године, да јој је то била прва хоспитализација у психијатријској установи на основу изјаве туженог који је довео у болницу. У последње време почела је интензивно да конзумира алкохол у великим количинама, да је након смрти супруга била у депресији, да је последњих месеци дошло до пропадања психичког стања, да је заборављала, да није знала где се шта налази, али да је ипак делимично могла да контролише своје поступке и понашање, да је нарочито заборављала датуме из новијег периода њеног живота, да нема довољну оријентацију у времену, делимично у простору и личностима, мисаони ток нешто успоренији, делује доста празно и да је присутно оштећење свих психичких функција, као и да је привремени закључак лекара да се ради о психоорганском синдрому односно органским променама коре мозга као и субкортзикалних регија, што условљава и промену психичких функција, односно њихово оштећење. Пок. ВВ је примљена на ВМА у ..., на Клинику на неурологију дана 28.02.2005. године, одакле је отпуштена 24.03.2005. године и премештена у РЦ „ГГ“. Тада је била стара 77 година. При пријему је констатована бол на левој страни груди, дезоријентисаност и привремени закључак лекара је био да се ради о пацијенткињи са

хроничном миокардиопатијом и експазивним процесом у левом плућном крилу, када је на клинику примљена због актуелизације симптома психоорганског синдрома у циљу даљих прегледа и одређивање терапије. Пок. ВВ је преминула дана 13.04.2005. године. У току поступка тужилац није ставио предлог за вештачење од стране вештака одговарајуће специјалности на околност способности сада пок. ВВ за закључивање предметног уговора о доживотном издржавању. При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је закључио да се нису стекли услови за утврђивање ништавости спорног уговора о доживотном издржавању, па је тужбени захтев за утврђивање ништавости уговора нашао да је неоснован. При томе, првостепени суд полази од одредбе члана 26. ЗОО налазећи да воља странака подразумева свест о значају и хтењу радње коју уговорне стране предузимају а недостатак такве свести би подразумевао закључење уговора од стране лица неспособног за расуђивање у ком случају би био противан принудном пропису и такав уговор би био ништав. Чињеница да је пок. ... била болесна сама за себе није довољан закључак да се може утврдити да се радило о болестима које су утицале на њену моћ расуђивања односно способност да изрази вољу на начин који подразумева свест о значају и хтење радње које закључењем оспореног уговора предузима и последицама које таква радња производи. Те чињенице се не могу утврдити без посебног стручног медицинског знања којима суд није располагао у поступку а обзиром да је изостало стручно мишљење а терет доказивања тих чињеница био је на страни тужиоца који је преко пуномоћника на коме је главна расправа закључена се изјаснила да нема нових доказа, нити предлога.

Међутим, првостепени суд је полазећи од одредбе члана 203. Закона о наслеђивању евентуални тужбени захтев тужиоца за поништај уговора о доживотном издржавању усвојио налазећи да је уговор заснован на чињеници да је прималац издржавања била болесна, да се радило о будућем извесном догађају а и због старости била је извесност (а имајући у виду чињеницу да је била на Клиници да је лечена), да то не указује на присутност алеаторности уговора, па је тужбени захтев за поништај уговора усвојио као и захтев за утврђивање својине на $\frac{1}{2}$ на спорном стану по основу наслеђивања.

Одлучујући о жалби Апелациони суд је нашао да је првостепени суд правилно извео закључак о неоснованости тужбеног захтева за утврђење ништавости уговора али је нашао да је првостепени суд погрешно оценио изведене доказе за поништај уговора о доживотном издржавању, налазећи да према приложеној медицинској документацији имајући у виду старост примаоца издржавања (73 године) да све то не указује на околност да је смрт пок. ВВ у моменту њеног закључења била извесна, па је тужбени захтев у том делу одбио као неоснован, а одбио је и део тужбеног захтева везано за утврђивање права својине на $\frac{1}{2}$ спорног стана.

По оцени Врховног касационог суда правилно је поступио нижестепени суд када је преиначио одлуку првостепеног суда у погледу поништаја уговора о доживотном издржавању. Наиме, старост и болест од које је боловала сада пок. ВВ, као прималац издржавања, није искључивало алеаторност спорног уговора о доживотном издржавању а трајање уговора не указује да је смрт пок. ВВ у моменту њеног закључења била извесна. Њене здравствене тегобе и болести нису биле предмет анализе стручних лица, па обзиром на то, садржини изведених доказа и применом правила о терету доказивања у првостепеном поступку није утврђена чињеница која је болест довела до смртог исхода, као ни тежина болести од којих је боловала пок. ВВ и

њиховог утицаја на дужину живота. Стога се нису стекли услови из одредбе члана 203. Закона о наслеђивању за поништај спорног уговора.

Међутим, у односу на преиначење одлуке првостепеног суда у погледу утврђивања права својине на спорном стану, апелациони суд налази да је првостепени суд погрешно применио материјално право што је за последицу имало непотпуно утврђено чињенично стање. Наиме, у тужбеном захтеву постоји евентуални тужбени захтев у односу на раскид уговора о доживотном издржавању. Како утврђивање права својине на предметном стану и одлучивање о том делу захтева зависи од одлуке у погледу захтева за раскид уговора о доживотном издржавању а имајући у виду да чињенице у том делу захтева уопште нису утврђиване у току поступка (зато што је првостепени суд одлучио о примарном тужбеном захтеву у једном делу у корист тужиоца), нити су на ту околност извођени докази то би произлазило да би тужилац уколико би успео у делу захтева за раскид уговора о доживотном издржавању морао да води нову парницу којом би утврђивао право својине на предметном стану, што би било апсолутно нелогично. С друге стране, у току поступка нису извођени докази везано за околност да ли је тужени испуњавао своје обавезе да би се могло одлучити о евентуалном тужбеном захтеву везано за раскид предметног уговора. Део тужбеног захтева којим је тужилац тражио утврђивање права својине на спорном стану везан је како за примарни тако и за евентуални тужбени захтев па је било нецелисходно од стране другостепеног суда да тај део захтева преиначи и одбије тужбени захтев, а да се није одлучило о евентуалном тужбеном захтеву, везано за раскид уговора о доживотном издржавању.

Дакле, правилна примена материјалног права и законита одлука у овој парници захтева утврђење напред наведених чињеница које у досадашњем поступку нису утврђене, због чега је суд применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу 2. изреке.

Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић